

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології

Актуальні питання культурології

**АЛЬМАНАХ
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА «АФІНА»
КАФЕДРИ КУЛЬТУРОЛОГІЇ**

Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції

**«СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДУХОВНОЇ
КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ
РОЗГОРТАННЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ»
ТОМ I
15-16 листопада 2007 року**

Засновано у 2003 році

Рівне - 2008

ББК 71.0
А 43
УДК 008:168.522

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства “Афіна” кафедри культурології: Матеріали третьої Всеукраїнської науково-практичної конференції **“СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ РОЗГОРТАННЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ”:** У 2-х т. – Випуск 6. – Рівне: РДГУ, 2008. – Т.1. – 204 с.

Головний редактор:

Виткалов В.Г. - кандидат педагогічних наук, професор, зав. кафедри культурології РДГУ (голова редколегії)

Редакційна колегія:

Афанасьєв Ю.Л. - доктор філософських наук, професор ДАКККіМ (Київ)
Баканурський А.Г. - доктор мистецтвознавства, професор Одеського національного політехнічного університету
Воробйов А.М. - кандидат педагогічних наук, професор РДГУ
Граб О.В. - кандидат мистецтвознавства, доцент РДГУ
Дем'янчук О.Н. - доктор педагогічних наук, професор Волинського національного університету ім. Лесі Українки
Жилиук С.І. - доктор історичних наук, професор РДГУ
Коваль Г.П. - доктор педагогічних наук, професор РДГУ
Крالیук П.М. - доктор філософських наук, професор НУ “Острозька академія”
Круль П.Ф. - доктор мистецтвознавства, професор Прикарпатського національного університету ім. В.Стефаніка
Кушнарєнко Н.М. - доктор педагогічних наук, професор ХДАК
Поніманська Т.І. - кандидат педагогічних наук, професор РДГУ
Постоловський Р.М. - кандидат історичних наук, професор РДГУ
Стоколос Н.Г. - доктор історичних наук, професор РДГУ
Троян С.С. - доктор історичних наук, професор РДГУ
Швецова-Водка Г.М. - доктор історичних наук, професор РДГУ

Рецензенти:

Арцишевський Р.А. - доктор філософських наук, професор Волинського національного університету ім. Лесі Українки
Брилін Б.А. - доктор педагогічних наук, професор Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського

Науковий редактор – **проф. Виткалов В.Г.**
Упорядники випуску – **проф. Виткалов В.Г., доц. Граб О.В.**

ISBN 978-966-8424-77-9

Редакція не завжди поділяє точку зору автора. За точність наведених цитат, імен, прізвищ, дат відповідальність несуть автори.

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 3 від 26.10.2007 р.)

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2008

Духовна культура – це в першу чергу просторово-часові структури. Філософи, які аналізують українську культуру, бачать дезорганізацію простору і часу, що позбавлені всякої фундаментальної теми або концепції, здатної згуртувати людей. Безладність подій тільки посилює надії на деяке рішення, яке зупинить розкладання існуючих структур, задовольнить потребу в співтоваристві.

Зараз потребу у впорядкуванні часу певною мірою задовольняють демократичні процедури. Майбутнє розбивається на послідовні події схемою виборів. Демократія в такому організаційному розумінні робить можливим прогнозування майбутнього.

Проте така передбачуваність припускає змістовне розуміння і бачення свого майбутнього. Розклад виборів сам по собі не дає перспективи розвитку або проекту майбутньої соціальної інтеграції і самовизначення суспільства. У таких умовах від людей не можна вимагати послідовної і раціональної стратегії поведінки ні в політиці, ні в економіці. Спрацьовує тільки рефлекс миттєвого пристосування, який нас відводить ще далі від інтеграції в суспільстві [4].

Молодь відрізняється не тільки потенційною активністю і можливістю агресивних дій.

„Технологічність” сучасного політичного процесу призводить до того, що розігруються найефективніші карти, вони ж – найнебезпечніші. Національно-патріотичні гасла використовують продавці пива і сигарет, політтехнологи різних рівнів, влада й опозиція, консерватори й екстремісти.

Е. Фромм пов’язував агресивність стадіону з войовничістю націоналізму: „Який божевільний націоналізм об’єднує людей, що стежать за ходом сучасних Олімпійських ігор, які ніби служать справі миру. Варто пригадати той дикий, божевільний ентузіазм, з яким люди брали участь в різних війнах ХХ століття – цю готовність до самознищення, щоб зберегти репутацію „найсильнішої держави, честь або прибутки” [1].

Маргіналізація молоді, маніпулювання, гра на агресивних настроях – тупиковий шлях. Молоді потрібна школа політичного життя, реальна участь і реальний вплив. Українські студенти хотіли б брати більш активну участь у суспільному житті, майбутнє молодіжних організацій може бути кращим, ніж це здається зараз. В усякому разі молодіжні рухи, хочби й організовані зверху, краще за квоти для молоді. Молодіжні організації стимулюють реальну участь у виборчому процесі, у політичному змаганні, а квоти змінюють „правила суддівства” цього змагання. Відчуття служіння суспільству, пережите в молоді роки, може допомогти сучасним хлопцям і дівчатам зберегти етичні, духовні основи існування і відродження України.

Джерельні приписи

1. *Фромм Э.* Быть или иметь? – М.: Прогресс, 1990. – С. 80-82, 110-112, 148.
2. *Кастельс М.* Могущество самобытности // Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология. – М.: Academia, 1999. – С. 297, 300.
3. *Чупров В.И., Зубок Ю.А., Уильямс К.* Молодежь в области риска. – М.: Наука, 2001. – С. 94-98.
4. *Сильвестров С.* Самоопределение общества в условиях глобальной модернизации // Социально-экономические проблемы переходного общества: Опыт стран СНГ. – М.: Наука, 2000. – С. 74-76.

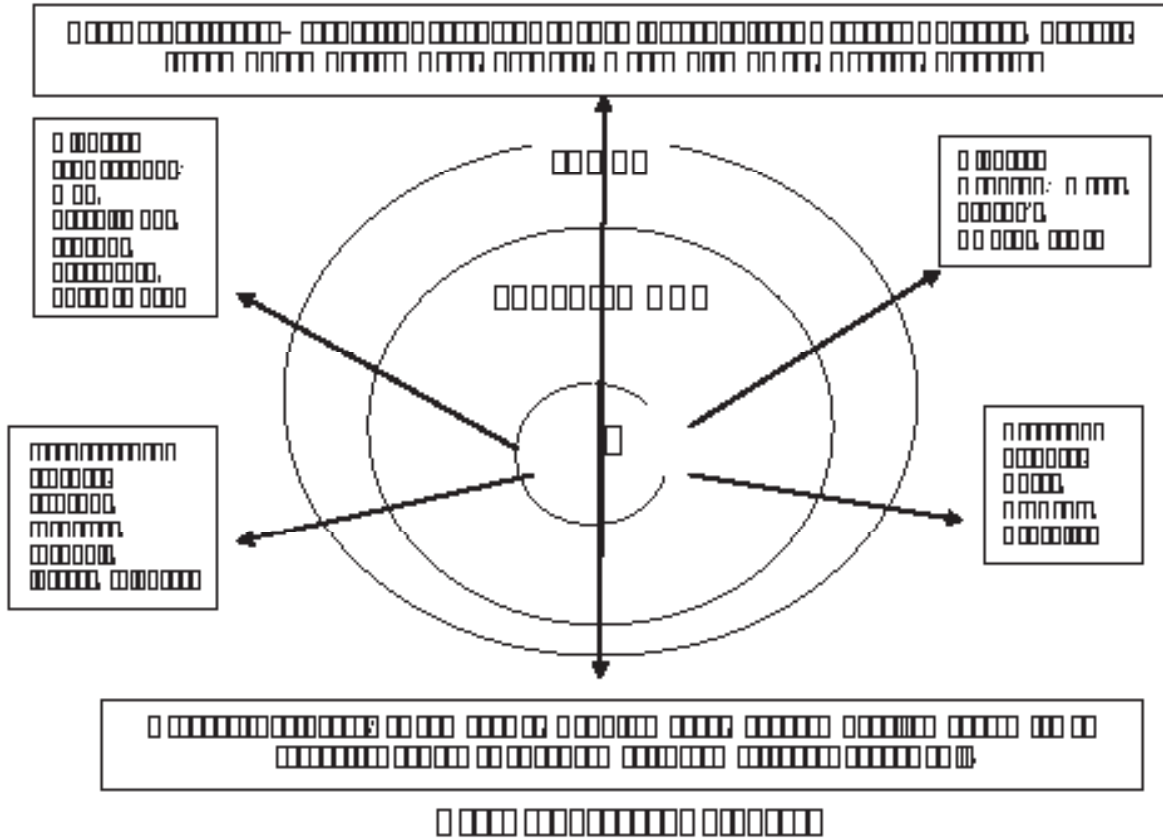
УДК 37.034:504

Нечипорук Л.І. - викладач РДГУ

Ноосферні цінності як засіб формування

духовної особистості

Людство вийшло на новий етап цивілізаційного розвитку, що вимагає досить глибоких світоглядних змін. Суспільство потребує духовно спрямованої особистості, яка творчо перетворює природу відповідно до вищих цілей, культурних і духовних цінностей [7]. Найбільш адекватно відображають сучасну соціоприродну динаміку, майбутнє нашої цивілізації моделі педагогічних учень, які будуються на основі вчення В.Вернадського про біосферу і його ідей про ноосферу та спрямовані на формування ноосферної особистості. Така особистість має всі якості духовної особистості, оскільки поняття „духовність” належить до характеристики людини, означає рівень її морального розвитку і проявляється в її людині на трансцендентальні цінності, у прагненні до творчої самореалізації, свободи, краси і гармонії, – вважає Бурцева О. [2]. Ноосферність буття духовної особистості виражається в орієнтації на глобальні еволюційні процеси, які відбуваються на планетарно-космічному, універсальному рівні життя, пов’язані із формуванням нових, ноосферних реалій сучасності.

На думку доктора філософських наук, академіка АПН України В.Андрущенка, „... людство, зрештою, підійшло до усвідомлення себе не лише як частини природи, соціальних відносин чи культури, а й як продукту універсальної ноосферної цілісності з домінуючим духовним началом... Шлях до людини...проходить через її духовне зростання, результатом якого має стати внутрішнє розуміння її духовної тотожності з Великим Космосом, Людством у всіх його цивілізаційних вимірах” [1].

Ноосферна педагогіка забезпечує усвідомлення людиною своєї „вселюдськості” й „всесвітності”, невіддільності власного існування (і лише завдяки цьому можливого) від існування людства і Космосу, як педагогіка духовності, вона є засобом духовного зростання особистості. Тому **метою** нашої роботи є вирішення засобів ноосферної педагогіки, що сприяють формуванню духовної людини ноосфери.

Оскільки визначальною якістю ноосферної особистості є прагнення до творення, утвердження гармонії з Універсумом, до втілення і реалізації у світі вищих ноосферних цінностей, то ми вирізняємо **ноосферні, загальнолюдські цінності** як систему соціальних і природних умов життя людей, що забезпечують збереження і розвиток кожного окремого індивіда в ім’я збереження і розвитку всього людського роду як біологічного виду і суб’єкта історичного процесу (див. рис.).

У процесі формування моральної культури старшокласника особливе значення ми надаємо процесу трансформації (інтеріоризації) загальнолюдських, ноосферних цінностей в особистісні моральні переконання на основі психологічних механізмів катарсису.

Катарсис – це цілісний, насичений, динамічний стан особистості, який є вираженням вищого рівня її духовної організації і виникає в результаті очищення, ускладнення і вивищення її цінностей та ідеалів до рівня соціально значимих, національних, загальнолюдських [3]. Духовний катарсис, за Н.Сергеевою, як педагогічна умова має на меті: входження особистості у сферу трансцендентного, в область найглибших ідей і широких зв’язків зі всім світом і людством; будується на особистісному пізнанні й переживанні особистості; готує особистість до багатьох варіантів, програм життя і діяльності у ноосферному соціумі; розвиває самостійність і нестандартність у кожній людині, готовність бути справжнім суб’єктом свого життя і діяльності [6].

Етапи катарсичного сприйняття старшокласниками ноосферних духовних цінностей можна

прослідкувати на основі пропонованої REAL-методики (автор – академік РАН Н.Маслова) [4; 12]. Це – біоадекватна релаксаційно-активна технологія, у якій етапи релаксації (накопичення інформації, робота правої творчої півкулі) чергуються з етапами активності (тренування лівої півкулі: логіка, аналіз, структурування інформації). Вона уможливило цілісне усвідомлення і прийняття моральної цінності в процесі пізнання Людини і Світу та самоусвідомлення себе в цьому контексті.

Структура таких занять: на початку заняття пропонується цитата (дібрана класним керівником, учнями) – позитивне твердження, у якій коротко, яскраво і зрозуміло подається головна думка теми (вислови відомих людей, афоризми, „крилаті вислови”, прислів'я та ін.) – **етап репрезентації інформації**. Мета цього етапу – введення нового матеріалу на основі особистого досвіду і вибору (сенсорно-моторний етап).

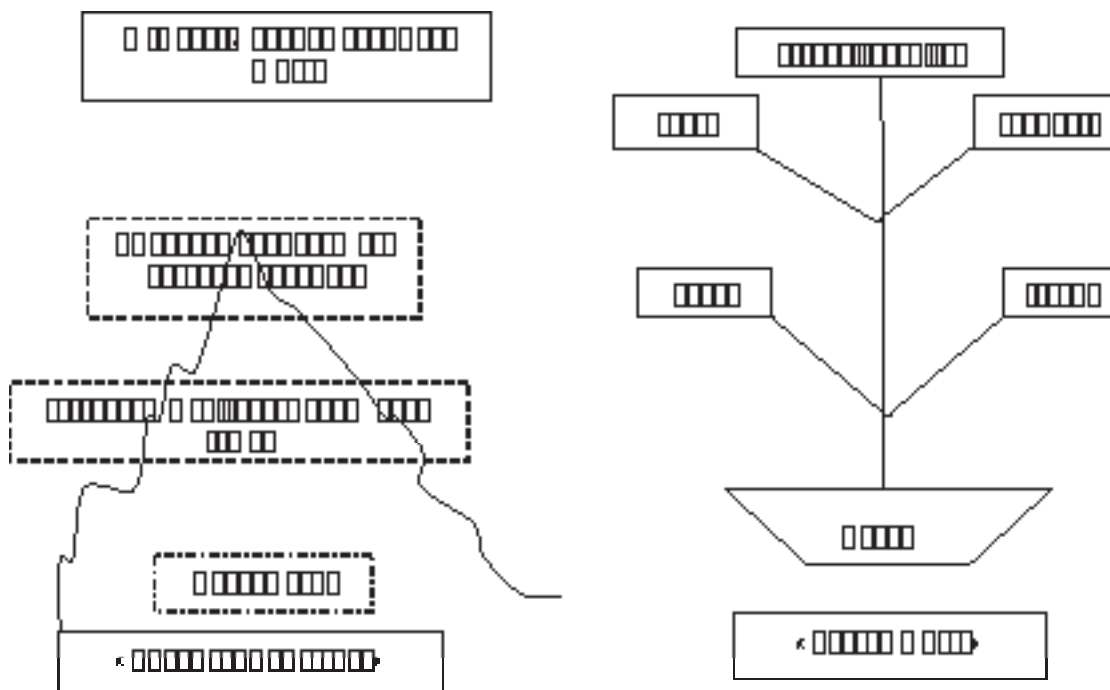
II етап – сприйняття інформації – забезпечується ознайомлення з історією моральної цінності, яка в образній формі показує її суть, ієрархію в моральній свідомості людей. Катарсичний вплив на старшокласників мають сюжети із історії життя історичних осіб, цитування літературних творів, міфи, легенди та ін. (символьний етап). Мета етапу – залучення до роботи різноманітних центрів мозку.

III етап – переробка осмислення інформації (логічний етап) – розуміння і прийняття моральної цінності, катарсичне „переживання” її посилюється і закріплюється у загальногруповій діяльності: драмогерменетика, рольові ігри, малювання, ліплення, тести з набором декількох ситуаційних варіантів поведінки, що дозволяє провести експрес-перевірку засвоєння і прийняття такої моральної цінності. Мета етапу: розуміння інформації через її логічне осмислення.

IV етап – представлення в слові (лінгвістичний етап) – творення казок, віршів, музики. Мета етапу – володіння матеріалом.

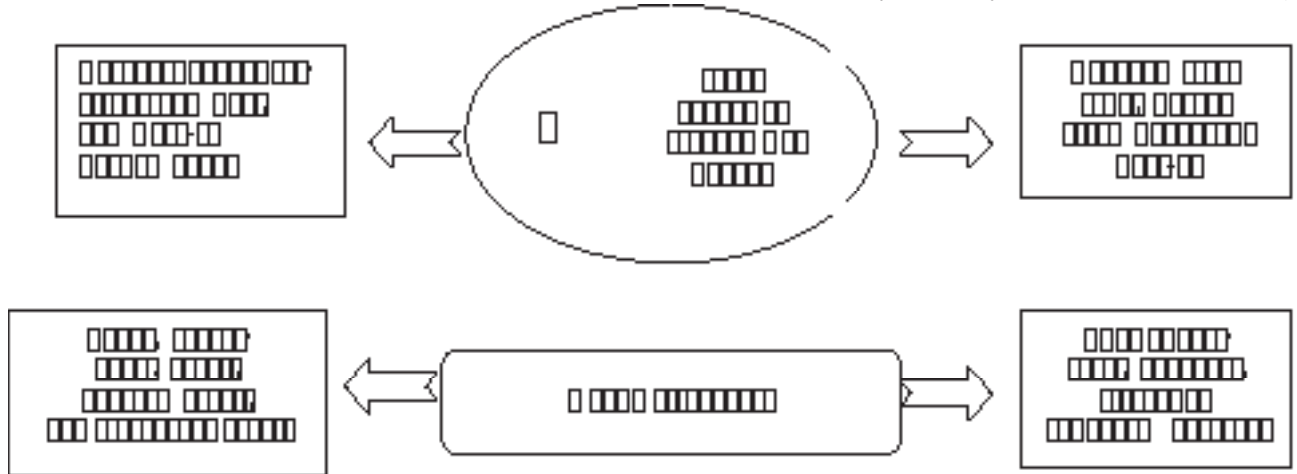
V етап – архівування інформації: учням пропонувалося „посидіти в тиші” – коротка практика розслаблення із перенесенням уваги на внутрішні моральні переживання чи придумані картини і відчуття, які певним чином стосуються теми заняття. Ця „хвилинка” допомагає глибокому сприйняттю почутого і „присвоєнню” отриманого досвіду.

REAL-методика сприяла досить високій ефективності прийняття моральної цінності як „своєї”. Якщо до проведення таких занять старшокласники писали: „Добро – це хороша справа” (Олег М.), „Краса – це те, що приємне для очей, приваблює” (Віктор П.), то згодом уявлення про ці поняття змінилися,

поглибилося їх бачення, вони почали поєднуватися із моральними діями людини. „Добро – це допомога і підтримка тих, хто цього потребує, це хороше слово, хороший вчинок” (Олег М.), „Краса – це гармонійне поєднання таких рис людини, які показують її внутрішню привабливість, це краса слів, вчинків. Зовнішня привабливість не є справжньою красою” (Віктор П.), „Краса – гармонія світу, людських стосунків, прояву внутрішнього і зовнішнього в людині” (Сергій С.).

Оскільки ця біоадекватна методика є холістичним (синтез активізуючих і сугестопедичних методів)

методом, спрямованим на візуалізацію інформації, роботу із знаковими системами, то увага акцентується на етапі візуалізації знань - символічному етапі заняття, коли у школяра відбувається „згортання” чуттєво-логічної інформації шляхом поєднання з певним образом. Ми підводили старшокласників до використання в якості символів архетипічні образи-символи загальнолюдської моральної пам’яті як генетично близьких людині, адже якраз архетипи лежать в основі загальнолюдської символіки – дерево життя, камінь, гора, зерна пшениці, сонце, дорога та ін. Використання такої символізації сприяло усвідомленню єдності і вічності загальнолюдських моральних цінностей, їх значення для морального розвитку людства, необхідності орієнтації на них у період становлення ноосферного суспільства. Пропонуємо малюнки Наталії Д. (11 кл.) „Мій шлях до розуміння і прийняття ноосферних цінностей”, яка у символах передала свій непростий шлях розуміння і прийняття таких моральних цінностей, як добро і життя.

У якості засобів, що сприяють формуванню духовного рівня моральної культури особистості, ми вирізняємо красу та гармонію. Форми і методи залучення старшокласників до естетичного освоєння світу і творче використання його в повсякденному житті різноманітні: театральна педагогіка, заняття у фольклорному ансамблі, студії бальних танців, лекції, концерти, конкурси малюнків, презентація пісень, авторська пісня, літературні студії, творчі виставки тощо (див. мал.).

Гармонізація є стратегією систем у ноосфері (В.Сагатовський, Ю.Запесоцький) (гармонія – від грецьк. *harmonia* – зв’язок, стрункість, співрозмірність частин, протилежність хаосу, злиття різних компонентів у єдине органічне ціле, відповідність, співзвуччя, логічність, рівновага, взаємність, погодженість) – установка культури, яка орієнтує на осмислення світу і людини з позиції їх внутрішнього зв’язку, упорядкованості, комплементарності, взаємодії).

Ми акцентуємо увагу на формах і методах спеціальному навчанню усвідомлення і відчуття гармонії, а це досягається завдяки осмисленню старшокласниками наслідків різного роду взаємодії його з іншими людьми, природою, умінню побудувати конструктивний діалог, спроектувати наслідки своїх слів, вчинків на оточуючий світ.

Як засіб формування гармонійного сприйняття себе, інших, природи, ми вирізнили діалог культур (за Бахтіним) як універсальний принцип, що забезпечує духовний саморозвиток, самовдосконалення через взаємовідносини із собою, соціумом, Універсумом. У діалогічному спілкуванні старшокласник перебуває на рівні співпричетності найбільш важливим проблемам людства, вступає з ними в діалог, що сприяє становленню його внутрішнього світу, забезпечує можливість цілісного, високодуховного сприйняття дійсності і проявляються у комунікативній взаємодії із собою, іншими, Природою, Світом через почуття емпатії, толерантності.

Як один із найбільш ефективних засобів формування діалогічної культури ми вирізнили соціально-психологічний тренінг, спрямований на розвиток навиків ведення позитивного діалогу із самим собою, іншими, природою, соціального їх сприйняття, емоційної стійкості і гнучкості, усвідомлення багатоманітності світу і проявів особистості. Заняття тренінгу має такі етапи:

1. Діалог Я – Я інший. Результат – образ себе, осмислений у своїй неповторності, унікальності і суперечностях, особистісних духовних переживаннях, усвідомлення себе як унікальної частинки живої природи, відповідальної за подальший розвиток людства, формування здатності до внутрішнього

діалогу.

2. Діалог Я – Інші. Результат - становлення у свідомості морального образу інших людей, осмисленого як своє, власне бачення світу, забарвленого власними емоціями, усвідомлення цінності іншої людини.

3. Діалог Я – Природа. Результат – формування морального ставлення до природи як рівноправного партнера зі спілкування.

4. Діалог Я – Культури – відбувається співвіднесення нового морального сприйняття себе, інших, природи з моральними нормами, які існують у культурах світу, з ноосферними моральними вимогами. У процесі цього співвіднесення визначається їх духовна цінність і новизна для особистості.

5. Діалог Я – Всесвіт – філософський, духовний рівень спілкування з Універсумом на основі погодженості із законами Всесвіту. Результатом є сформована духовна спрямованість та ноосферна моральна позиція – „універсумний діалог” (діалог в Універсумі є діалогом із самим собою, природою, іншими в ноосферній реальності і є категорією для означення співзв'язаної форми обміну інформацією, створює простір Всеєдності) [5].

Результатом є таке процентне вираження старшокласниками їх розуміння та „присвоєння” духовних цінностей: на питання „Чи розмірковуєте Ви над духовними, вічними питаннями (життя і смерть, добро і зло, істина, Бог, краса і гармонія світу, будова Космосу, роль людини на планеті тощо)” „так” відповіли 67% опитуваних. Про відчуття внутрішньої єдності зі своєю нацією – 61% відповіли ствердно, з країною, у якій живете – 60%, зі всім людством – 70% опитуваних, з усією живою природою – 73%, з нашою планетою – 59%, з усім світом, Космосом – 58% старшокласників. Як бачимо, духовні цінності є не тільки предметом розмірковування старшокласників, а й завдяки проведенню занять, психотренінгів стали основою гармонізації ставлення до себе, природи, інших, світу в цілому.

Ноосферне буття людства – це буття людей у їх духовній єдності, забезпечити яку здатна лише педагогіка духовності шляхом виховання кожної особистості в контексті єдності загальнолюдських і національних цінностей, традицій та пріоритетів [1]. Ноосферна педагогіка готує людину до ноосферного буття у Всесвіті, до розуміння сенсу і сутності свого життя в природному, соціальному і культурному середовищі. Духовні ноосферні цінності є основою формування коеволюційного світогляду і ноосферного мислення, відповідальності за долю не тільки нинішніх, але й майбутніх поколінь.

Джерельні приписи

1. *Андрущенко В.* Вища освіта в пост-болонському просторі: (спроба прогностичного аналізу)//AFES 2006/Davos Forum Switzerland/ july 4-10, 2006.
2. *Бурцева Е.А.* Проблема духовного бытия: экзистенциально-феноменологический поход: Автореферат дис... канд. филос. наук.-Иваново, 2007. – 21 с.
3. *Карпенко И.М.* Катарсическая теория формирования духовной культуры учащейся молодежи //Динамизм социальных процессов в постсоветском обществе. – Луганск-Женева, 2000. – С. 127-142.
4. *Маслова Н.В.* Ноосферное образование. Научные основы. Концепция. Методология. – М., 2002.
5. *Смирнов Г.С.* Універсумний діалог в ноосферному освітанні //Філософія освіти: Збірник матеріалів конференції. Серія „Symposium”. Вып. 23. – СПб.: Санкт-Петербургское философское общество, 2002. – С. 379-382.
6. *Сергеева Н.С.* Духовный катарсис как педагогическое условие в формировании общечеловеческих ценностей у подростков в процессе изучения иностранного языка. – Автореферат дис... канд. пед. наук. – М., 2002. – С. 3.
7. *Шванева И.Н.* Ноосферная психология – психология единого человечества как космического явления. – www.soliris.ru.

УДК 37.064.2

Потапчук Т.В. – кандидат педагогічних наук, старший викладач РДГУ

Взаємодія особистісного розвитку викладача та студента – основа

ÇI³NÒ I ÒIÓ

Вітальне слово ректора	3
Виткалов В.Г., Граб О.В. Молодь у соціокультурному просторі XXI століття: за матеріалами III Всеукраїнської науково-практичної конференції „Стан і перспективи розвитку духовної культури особистості в умовах розгортання глобалізаційних процесів”	5
Розділ I.	
Освіта і виховання як основа розвитку культури XXI століття	11
<i>Баранівський В.Ф.</i> Особистість, освіта та культура в умовах глобалізації	11
<i>Чорний В.С.</i> Освіта та виховання на межі століть: пошуки філософсько-методологічного обґрунтування	13
<i>Стеблецька Г.Е.</i> Простір дитинства у добу глобалізації	18
<i>Іванченко Є.А.</i> Інтегративна професійна підготовка. Види інтеграції. Соціокультурна інтеграція	21
<i>Новоселецький М.Ю.</i> Проблеми цінностей в інформаційному суспільстві	25
<i>Білик К.О.</i> Два аспекти розвитку духовності в умовах глобалізації	27
<i>Костенко М.С., Степанюк О.В.</i> Галузеві документні потоки як фактор формування соціокультурного простору України періоду суспільних трансформацій	29
<i>Бучковська О.Ю., Карнюк Д.В.</i> Особливості міжкультурних комунікацій в процесі глобалізації	33
<i>Кучина Н.І.</i> Поширення книги в сучасній Україні: регіональний аспект	35
<i>Грипич С.Н., Семенюк Г.П.</i> Формування інформаційної культури студентів (на прикладі діяльності наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету)	41
<i>Якубовська С.С.</i> Контроль якості знань студентів в умовах кредитно-модульної системи	44
<i>Печенюк Ю.</i> Самостійна робота студентів ВНЗ в умовах КМСОНП	46
<i>Бахомент С.П., Тарасюк А.В.</i> Формування високої духовності особистості, утвердження на національному ґрунті людської моралі – пріоритетний напрям роботи куратора групи	51
<i>Забута Н.В.</i> Економічна свідомість у контексті економічної культури майбутнього фахівця	56
<i>Музичко Л.В.</i> Формування індивідуального стилю учіння – шлях до індивідуалізації навчання студентів у сучасних умовах становлення вищої освіти	60
<i>Зубцова Ю.Є.</i> Соціально-психологічні фактори патріотичного виховання молодших школярів	64
<i>Кречетова В.А.</i> Освіта як чинник конструювання національної ідентичності	68
<i>Возна Т.О.</i> Використання переваг інформаційних комунікацій як передумова підвищення освітньо-культурного рівня студентської молоді	72
<i>Леснякова О.Г.</i> Значення новітніх методів аналізу соціологічних даних у сучасному освітньому процесі (на прикладі методів візуалізації)	75
<i>Коротич А.А.</i> Шляхи формування системи освітніх та культурних цінностей студентської молоді	78
<i>Ткаченко О.О.</i> Протиріччя глобалізаційних процесів у системі гуманітарних цінностей молоді	81
<i>Граб О.В., Колесник С.М.</i> Освітня і виховна роль досліджень вітчизняної культури у добу незалежності	83
<i>Граб О.В., Миркевич О.В.</i> Аспекти вивчення проблем вітчизняної культури другої половини ХХ століття (1960-1980 роки)	88
<i>Граб О.В., Ботан О.В.</i> Вплив „екранної” культури на естетичні смаки молоді у контексті трансформації духовності українців початку ХХІ століття	92
<i>Ткач О.В.</i> Реклама як дзеркало масової культури	96
<i>Маркевич О.В.</i> Мала академія наук (МАН) – як форма реалізації індивідуальних творчих можливостей обдарованих дітей (на базі Гошанської районної державної гімназії)	99
<i>Виткалов С.В.</i> Особливості реалізації модульного навчання в сучасних умовах (на прикладі спеціальності „Економічна кібернетика”)	103

<i>Смирний Д.В.</i> Музей як чинник національної культурної політики	107
<i>Медведєва В.М.</i> Українська книга і книговидавництво в культурно-освітньому просторі України	111
<i>Семерніна І.М.</i> Професійна саморегуляція майбутніх учителів музики як важливий компонент самореалізації особистості	114

Розділ II.

Молодь і культурна динаміка України у контексті глобалізаційних проблем	117
--	------------

<i>Малафійк І.В.</i> Особистість як соціальна якість людського індивіда	117
<i>Кравченко Т.В.</i> Політична соціалізація студентської молоді: постановка проблеми	119
<i>Кіянка І.Б.</i> Політична культура молоді в контексті демократизації українського суспільства після „Помаранчевої революції”	123
<i>Глодя К.В.</i> Специфіка використання виборчих технологій в умовах українського суспільства	126
<i>Ковалюк В.В., Ковальчук Т.Г., Романюк С.К.</i> Соціокультурні проблеми студентської молоді та основні напрями пошуків соціальної ідентичності	132
<i>Нечипорук Л.І.</i> Ноосферні цінності як засіб формування духовної особистості	136
<i>Потапчук Т.В.</i> Взаємодія особистісного розвитку викладача та студента – основа гуманістичної педагогіки	140
<i>Яценко Л.В.</i> Проблема гендерного виховання студентів ВНЗ: теоретичний аспект	144
<i>Шевель А.О.</i> Врахування національних культурних цінностей – як умова розвитку духовної культури молоді	147
<i>Желізняк В.М.</i> Національні культури в умовах глобальних трансформацій	150
<i>Гуменюк С.М.</i> Філософські пошуки острозького традиціоналізму як взірць високоморального сенсотворення	153
<i>Герасименко О.А.</i> Вплив традицій міської культури Волині на становлення української національної ідентичності: погляд молоді	156
<i>Найда Р.Г.</i> Молодіжні товариства Волині у 20-30 роках ХХ століття: етико-педагогічні основи формування особистості	161
<i>Мулявка О.Є.</i> Культурні традиції Волині кінця ХVІ – першої половини ХVІІ ст. як фактор генези сучасного українського суспільства	163
<i>Пігольчук В.П.</i> „Віртуальний андеграунд” як новий етап розвитку молодіжних субкультур	165
<i>Одолінська І.С.</i> Молодіжні субкультури в Україні в історико-культурній ретроспективі	169
<i>Бондарчук А.Я.</i> Особливості розвитку культури сімейних взаємин студентської молоді на сучасному етапі	172
<i>Крамаренко С.В.</i> Соціалізація дітей-сиріт у контексті проблеми готовності до самостійного життя	175
<i>Парфенюк В.І., Грицак Т.І.</i> Релігія як феномен духовного та суспільного життя	178
<i>Корольчук О.І.</i> Проблеми політичної свідомості й політичної культури суспільства на сучасному етапі розвитку	184
<i>Стеблецький В.В.</i> Геймерство: проблема чи крок у майбутнє	188
<i>Безкоровайна О.В.</i> Особистісне самоствердження в умовах глобалізації сучасної освіти	191
<i>Шевчук М.В.</i> Інформаційне забезпечення наукової діяльності студентів	196
<i>Котяш О.М.</i> Жіночий рух України в історичній ретроспективі: становлення та розгортання	199

Çi³NÒ II ÒÏÍ

Розділ III.

Художня діяльність: сутність проблематика, перспективи 3

Рудий О.П. Художні процеси і їх роль у дослідженнях археологів кінця XIX – початок XX століттях 3

Белова О.С. Міф і реальність у радянському мистецтві 20-х років XX століття 6

Сташук О.А. Образотворче мистецтво і духовна культура особистості 11

Артюхова І.Ф. Формування ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музики 15

Козачишина Г.О. Театр як фактор формування цінностей людини інформаційної доби 18

Опанасюк В.А. До питання формування пластичної культури оратора 22

Нагорний В.В. Творчість Юрія Андруховича як спроба захисту української національної ідентичності 26

Ігнатів С.О. Художня діяльність як процес маніфестації протиріч людської природи 31

Дзвінка О.В. Дитяча народна іграшка з Полісся 35

Забута Б.І. Народна мелодія у музичному полотні сучасних хореографічних постановок (з творчого доробку ансамблю народної музики „Наспів” МБК) 38

Тарасенко О.Л. Духовна музика в контексті суспільних реалій 41

Ужвинський М.Ю. Концертне озвучення і звукозапис бандури 43

Смирнова Т.В. Магнатський театр на Волині наприкінці XVIII – початку XIX ст. 49

Губа О.А. Вплив керівника аматорського театрального колективу на формування особистості молодших школярів 54

Сістук О.Г., Черуха А.А. Рівненський обласний академічний музично-драматичний театр в контексті всеукраїнського сценічного мистецтва 60

Москалець Д.О. Аматорське кіно Волині крізь призму соціокультурних реалій II половини XX – початку XXI століття 64

Артюх Г.О., Голіков О.С. Образ молоді в сучасному кінематографі на пострадянському соціокультурному просторі 69

Ковальчук В.В. Кіномистецтво незалежної України: стан, проблеми, перспективи розвитку 71

Заблоцька С.М. Особливості творчого методу абстракціоністів у фокусі практики авангарду 75

Катеринчик О.М., Левенець М.В. Українська вишивка: символи та орнаментальні мотиви 79

Пашковська Л.В. Творча спадщина Федора Вовка в контексті вивчення української культури 82

Гнатюк Е.М. Традиція і новація в західноєвропейській культурі межі XIX-XX ст. 85

Ніколаєва А.О., Гнатюк Е.М. „Політичний салон” 30-х: на матеріалі образотворчого мистецтва Радянського Союзу і Німеччини (порівняльний аспект) 88

Верховенко О.А. Художньо-естетичні принципи танцю-модерн: історико-культурний аспект 93

Ігнатова Л.П., Петлій С.В. Рок-культура як форма самореалізації молодого покоління 94

Мазур Г.Я. Розвиток хорової культури Дрогобиччини другої половини XIX – першої половини XX століть 99

Гаркала І.Й. Театр ім. Марії Заньковецької: етапи становлення 105

Корінь Н.А. Художнє сприйняття мистецтва – провідний фактор естетичного виховання особистості 109

Маркевич О.С. Трансформація трипільської культури у сучасному українському мистецтві 112

Мельник Н.В. Шоу-бізнес як культурний феномен сучасного суспільства 114

Розділ IV.

Самореалізація і самоорганізація молодого покоління в культурному просторі XXI століття 119

Терешко Л.В. Методологічні засади формування культури здоров’я майбутнього педагога 119

Башавець Н.А. Самореалізація та самоорганізація молодого покоління через культуру здоров'язбереження	124
Жук В.М. Актуальні питання підготовки магістрів зі спеціальності „Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія”	126
Грінберг Л.Ф. До проблеми адаптації студентів-заочників молодших курсів до навчання у вищому навчальному закладі	130
Дубовик С.М. Формування продуктивного стилю професійного спілкування у майбутніх викладачів економіки	132
Семенюк-Іванюк Л.Ю. Формування професійної свідомості майбутнього вчителя – основа розвитку синтетичного мислення	136
Борисенко Л.Л. Психолого-дидактичні аспекти активізації пізнавальної діяльності студентів	142
Забута Т.В. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності як основа формування професійної культури	146
Вакульчук М.В. Риторична культура особистості в умовах вищої школи	149
Вітюк В.В. Культура мовлення сучасної молоді в умовах розгортання глобалізаційних процесів	152
Шолудько Н.Г. Студентське самоврядування як форма розвитку громадянської активності молоді	155
Хижняк О.В. Студентське самоврядування як фактор формування європейського освітнього простору ХХІ століття	158
Лукач О.М. Моральна поведінка як складова духовної культури студентської молоді	161
Хондока Р.В. Духовний розвиток сучасної молоді	164
Гордійчук А.М., Зарицька А.А. Педагогічні умови формування духовного потенціалу студентської молоді	166
Гладун Л.О. Нові інформаційні технології навчання як засіб навчальної діяльності студентства ..	170
Кащук М.В. Розвиток інтелектуальних здібностей дитини у дозвіллевому просторі навчально-виховних та соціокультурних закладів	174
Кравченко А.С. Студентське самоврядування як механізм формування нової української еліти	179
Шолудько Н.Г., Качорець Н.В. Учніське самоврядування: структура, функції (на прикладі Франівської та Бочаницької ЗОШ Рівненської області)	182
Лавренчук Я.Ю. Явище перемикування коду як характеристика глобальних процесів	186

Наукове видання

ÀÈÒÓÀËÛ³ ÌÈÒÀÍÛ ÈÓËÛÒÓÐÎËË³;

ÀËÛàìàò ìàóéîîîî òîààðèòàà "Àò³à"èàòààè èóèòòòòèè³;
Ð³áííîüèîî ààðæàâîîî àóîà³ òàðîîî ó³ààðèòàò

Випуск 6

Том I

Наукове редагування – *проф. Виткалов В.Г.*
Комп'ютерний набір – *Федорук Л.М.*
Комп'ютерна верстка та макет – *Федорук Л.М.*
Упорядкування і коректура – *Виткалов В.Г., Граб О.В.*
Редактор – *Парфенюк В.І.*
Відповідальний за випуск – *Виткалов В.Г.*

Підписано до друку 26.10.2007.
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк.19,7. Наклад 300 прим.

Адреса редакції: Рівне, вул. С.Бандери, 12.
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології. Тел. 8 (0362) 22-20-32
Видавничі роботи: ППДМ
свідоцтво про державну реєстрацію РВ №11 від 12.06.2002 р.
35304, Рівненська обл., Рівненський р-н, с. Корнин, вул. Центральна, 58

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства “Афіна”
кафедри культурології: Матеріали третьої Всеукраїнської науково-практичної конференції
**“СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ
РОЗГОРТАННЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ”:** У 2-х т. – Випуск 6. – Рівне: РДГУ, 2008.
– Т.1. – 204 с.

ISBN 978-966-8424-77-9

ББК 71.0
УДК 008:168.522

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
33028, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12